Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitykseen sisältyvät terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan pääasiassa teknisiä. Eräisiin säännöksiin ehdotetaan myös sisältöä koskevia muutoksia. Esityksen mukaan erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin oikeuksien myöntämismenettely muutettaisiin vastaamaan kansainvälistä käytäntöä siten, että terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntäisi heille oikeuden harjoittaa ammattiaan hakemuksesta.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin tallennettavia tietoja ja tietojen luovuttamista koskevat säännökset siirrettäisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetusta asetuksesta lain 5 lukuun, jossa säädettäisiin terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin tietosisällöstä ja rekisteriin sisältyvien tietojen antamisesta. Esityksen mukaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella olisi oikeus rajoittaa laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta tai poistaa se kokonaan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksessa säädettyä terveydenhuollon ammattinimikettä myös määräaikaisella turvaamistoimenpiteellä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2001 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2001 alusta.

209248U

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1

SISÄLLYSLUETTELO 2

YLEISPERUSTELUT 3
1. Nykytila ja ehdotetut muutokset 3
1.1. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 3
1.2. Ulkomaiden lainsäädäntö 4
2. Esityksen taloudelliset vaikutukset 5
3. Asian valmistelu 5
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja 6

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 7
1. Lakiehdotusten perustelut 7
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta 7
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset 12
3. Voimaantulo 12

LAKIEHDOTUKSET 13
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta 13

LIITE 17

RINNAKKAISTEKSTIT 17
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta 17

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettu laki (559/1994) tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994. Lailla yhtenäistettiin ja ajanmukaistettiin terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskeva lainsäädäntö.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain soveltamisessa on ilmennyt jossain määrin ongelmia. Esityksen mukaan erikoispätevyyden myöntämismenettelyn yhdenmukaistaminen vastaamaan kansainvälistä käytäntöä edellyttää, että ehdotetun 4 §:n 4 momentin mukaisesti terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntäisi vastaisuudessa ilmoitusmenettelyn sijaan hakemuksen perusteella erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin oikeuden Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut erikoislääkärin tai -hammaslääkärin tutkinnon Suomessa.

Nykyinen järjestely terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonnassa välttämättömän keskusrekisterin (niin sanottu Terhikki-rekisteri) osalta sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen ja terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen kesken ei ole osoittautunut tarkoituksenmukaiseksi. Tämän vuoksi terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri siirretään 1 päivään tammikuuta 2001 mennessä kokonaisuudessaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Perustuslaki sekä tietosuoja- ja julkisuuslainsäädäntö edellyttävät, että rekisterin tietosisältöä, henkilötietojen antamista ja rekisteröintiä koskevat säännökset siirretään terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetusta asetuksesta (1121/1992) terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin. Rekisterin tietosisällöstä säädettäisiin 24 a §:ssä ja rekisteritietojen antamisesta 24 b §:ssä.

Nykyistä laajemmasta terveydenhuollon valvonta-, laadunvarmistus- ja toimivuusnäkökulmasta selvitetään jatkotoimenpiteinä terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön nimikkeistön tarvetta ja laajuutta sekä koulutuksen sisältöä ja koulutusrakennetta. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös terveydenhuollon ammattihenkilöiden erikoispätevyyskysymystä. Hallituksen esityksessä ei ole otettu kantaa psykoterapiapalveluihin eikä psykoterapiakoulutukseen. Jatkotoimenpiteenä olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista arvioida psykoterapiapalvelujen vaikuttavuutta, psykoterapiakoulutuksen kriteereiden määrittelemistä ja koulutuksen järjestämistä.

Lain 25 §:n ja 28 §:n sisältämät turvaamistoimenpiteet ovat sekä potilasturvallisuuden että ammattihenkilön oikeussuojan kannalta sanamuodoltaan puutteellisesti ja osin epäyhtenäisesti säännelty. Tämän vuoksi 25 § yhtenäistettäisiin sanamuodoltaan 28 §:n kanssa siten, että kummassakin pykälässä mainittaisiin muun muassa sairaus, päihteiden väärinkäyttö ja heikentynyt toimintakyky sellaisina seikkoina, joiden perusteella voitaisiin ryhtyä selvittämään ammattihenkilön ammatillista toimintakykyä ja terveydentilaa velvoittamalla hänet 25 §:ssä mainittuihin tutkimuksiin. Pykälän mukaan ammatinharjoittaja voitaisiin määrätä lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin, joissa selvitettäisiin hänen terveydentilansa vaikutus hänen työkykyynsä. Lisäksi ammattihenkilön ammatinharjoittamistaitoa ja ammattitietoja voitaisiin selvittää määräämällä hänet työkokeiluun, työnäytteeseen tai kuulusteluun. Vastaanottotoiminnan tarkastuksen yhteydessä ehdotetaan tarkastusoikeus laajennettavaksi ulottumaan ammattihenkilön ammattitoiminnan ohella myös avustavaan henkilökuntaan ja vastaanotolla oleviin laitteisiin. Poliisi olisi velvollinen antamaan tarvittaessa virka-apua tarkastusta suoritettaessa. Käytännössä on osoittautunut tarpeelliseksi, että edellä mainittujen lääketieteellisten syiden ohella turvaamistoimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä, jos ammattihenkilö on todettu muun vastaavan syyn tai näistä johtuvan ammattitaidottomuuden, tai muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemättömäksi toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä. Käytännössä on ollut tarvetta myös ammattihenkilöiden hal-

linnolliseen ohjaukseen, mihin nykyinen säännös ei ole antanut mahdollisuutta. Tämän johdosta ehdotetaan, että 28 §:ssä säädettäisiin nimenomaisesti edellä mainituista seikoista.

Lain 26 §:ssä säädettyjä turvaamistoimenpiteitä voidaan soveltaa ammattihenkilöön hänen menetellessään ammattitoiminnassaan virheellisesti. Virheellistä toimintaa koskevan luettelon ensimmäinen kohta on nykymuodossaan puutteellinen, sillä se koskee vain lain 15—21 §:ssä säädettyjen velvollisuuksien rikkomista. Koska lääkäreiden ja hammaslääkäreiden erityisistä oikeuksista ja velvollisuuksista on säädetty lain 22 ja 23 §:ssä, myös niiden laiminlyönnistä ehdotetaan säädettäväksi 26 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Lisäksi pykälässä ehdotetaan mahdolliseksi myös määräaikaisten turvaamistoimenpiteiden käyttöönotto laissa säädettyjen toistaiseksi voimassa olevien turvaamistoimenpiteiden ohella.

1.2. Ulkomaiden lainsäädäntö

Sosiaali- ja terveysministeriössä on tehty syksyllä 1999 terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön kansainvälinen vertailu (Selvityksiä 1999:12, STM). Vertailumaina olivat Suomen ohella muut Pohjoismaat sekä Iso-Britannia ja Alankomaat. Tiedot vertailumaiden ammatinharjoittamislainsäädännöstä pohjautuvat mainittuun selvitykseen.

Suomessa on tällä hetkellä 17 laillistettavaa ja 21 nimikesuojattua (nimikesuojatuista ammateista yhdeksään ei enää kouluteta) eli yhteensä 38 terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain piiriin kuuluvaa terveydenhuollon ammattihenkilöryhmää. Muissa Pohjoismaissa näitä ryhmiä on vähemmän. Ruotsissa laillistus myönnetään 16 ammattiryhmälle, joista 13 saa samalla nimikesuojan, ja pelkästään nimikesuojattuja ammattiryhmiä on tämän lisäksi neljä. Norjassa laillistettavia ja samalla nimikesuojan saavia ammattiryhmiä on 27. Islannissa laillistetaan 30 terveydenhuollon ammattiryhmään kuuluvaa henkilöä, jotka oletettavasti saavat samalla myös yksinoikeuden ammattinimikkeensä käyttämiseen (näin ainakin lääkäreiden ja sairaanhoitajien osalta). Tanskassa laillistettavia ammattiryhmiä on 12 ja lisäksi kymmenen muun ammattiryhmän koulutusta säännellään ja ne kuuluvat ammattihenkilöiden valvontamenettelyn piiriin. Alankomaissa laillistettavia ja sitä kautta nimikesuojan saavia ammatinharjoittajaryhmiä on ainoastaan kahdeksan. Isossa-Britanniassa rekisteröidään ainakin 22 terveydenhuollon ammatin harjoittajaa.

Ainoastaan nimikesuojattuja ammattihenkilöryhmiä on vain Suomessa (21), Ruotsissa (4) ja Alankomaissa. Molemmissa Pohjoismaissa ammattinimikkeen suojaamisella pyritään siihen, että terveyspalveluja käyttävät potilaat voivat varmistua ammatinharjoittajan saaneen tietyn koulutuksen ja olevan ammatinharjoittamista koskevan lainsäädännön, erityisesti siihen kuuluvan valvonnan piirissä. Hollannissa nimikesuojan voivat lakia alemman asteisiin normeihin perustuen saada avustavaan terveydenhuollon henkilökuntaan kuuluvat ammatinharjoittajat.

Ruotsissa Socialstyrelsen ylläpitää rekisteriä laillistetuista terveyden- ja sairaanhoidon ammattihenkilöistä. Rekisteristä käy ilmi myös se, keneltä on poistettu laillistus tai kenen oikeutta lääkkeiden määräämiseen on rajoitettu. Rekisterin tarkoituksena on antaa Socialstyrelsenille yleiskuva maan terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöresursseista. Nimikesuojatuista ammattihenkilöistä ei sen sijaan pidetä valtakunnallista rekisteriä, sillä sen on katsottu vaativan liian suurta hallinnollista panostusta. Lisäksi Socialstyrelsenissä on terveyden- ja sairaanhoidon toimintaa koskeva rekisteri, johon toimintaa harjoittavan tulee ilmoittaa tiedot muun muassa toiminnan sisällöstä, toimipaikasta, siellä työskentelevien ammatinharjoittajien lukumäärästä ja koulutuksesta sekä toimintaa varten otetusta potilasvakuutuksesta. Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd ylläpitää puolestaan rekisteriä henkilöistä, joista on tehty ammatinharjoittamista koskeva ilmoitus kyseiselle lautakunnalle. Rekisteristä ilmenevät myös lautakunnan terveydenhuollon ammatinharjoittajille langettamat kurinpidolliset tai ammatinharjoittamisoikeutta rajoittavat toimenpiteet.

Norjassa yksityistä toimintaa harjoittavan, laillistetun tai lisenssin saaneen terveydenhuollon ammattihenkilön tulee antaa läänille

(erikoissairaanhoidossa) tai kunnalle (muu terveyden- ja sairaanhoito) ilmoitus yksityisten terveyspalvelujen antamiseen liittyvän toiminnan aloittamisesta tai lopettamisesta. Kunnille on puolestaan säädetty velvollisuus tällaisista tiedoista koostuvan rekisterin ylläpitämiseen. Kunnista ja lääneistä tiedot kerätään valtakunnalliseen keskusrekisteriin. Lääninlääkärit ja Statens helsetilsyn ovat puolestaan velvollisia rekisteröimään ammatinharjoittajille annettuja varoituksia sekä ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista ja peruuttamista koskevat asiat.

Tanskassa kaikki laillistettavat terveydenhuollon ammattihenkilöt merkitään terveyshallituksen ylläpitämään rekisteriin, johon merkitään muun muassa tiedot ammattihenkilön nimestä, henkilötunnuksesta, osoitteesta, opiskelupaikasta sekä hänelle myönnetystä ammatinharjoittamisoikeudesta.

Islannissa valmistellaan uutta ammatinharjoittamista koskevaa lainsäädäntöä, jossa tullaan ottamaan kantaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden rekisteröimiseen.

Alankomaissa viranomaisen pitämään rekisteriin merkitään hakemuksen perusteella ainoastaan kahdeksaan laillistettavaan ammattiryhmään kuuluvat henkilöt. Muista terveydenhuollon ammatinharjoittajista ei pidetä virallista rekisteriä, vaikka heillä lakia alemman asteisten normien nojalla saattaakin olla yksinoikeus ammattinimikkeen käyttämiseen. Ammatilliset yhdistykset tai muut vastaavat elimet voivat kuitenkin pitää omia ammatinharjoittajarekistereitään.

Suomalainen käytäntö erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin oikeuden myöntämisessä poikkeaa menettelystä muissa maissa, joissa tämän oikeuden saa yleensä vain hakemuksesta. Ruotsissa erikoispätevyyksiä myönnetään tällä hetkellä hakemuksesta lääkäreiden ja hammaslääkäreiden ohella myös sairaanhoitajille. Norjan ammatinharjoittamislaissa oikeutta erikoispätevyyden saamiseen ei ole rajattu mihinkään tiettyihin ammattiryhmiin, vaan asia on jätetty sosiaali- ja terveysministeriön harkintaan. Tällä hetkellä Norjassa myönnetään erikoispätevyyksiä lääkäreille ja hammaslääkäreille. Tanskassa erikoispätevyyden myöntää hakemuksesta terveysministeriö. Erikoispätevyyksiä myönnetään lääkäreille, hammaslääkäreille ja sairaanhoitajille. Islannissa sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää oikeuden esimerkiksi erikoissairaanhoitajan tai erikoislääkärin ammattinimikkeen käyttämiseen. Hollannissa asianomainen ministeriö voi myöntää erikoisoikeuksia.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin tekninen ylläpito kuuluu tällä hetkellä sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterissä on noin 280 000 ammattihenkilöä, joista on tällä hetkellä laillistettuja 159 305, luvan saaneita 315 ja nimikesuojattuja 119 611. Vuoden 2001 alusta sanotun rekisterin tekninen ylläpito siirtyisi kokonaisuudessaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

Valtakunnallisen rekisterin ylläpidon siirto ja rekisterin tietosisällön tarkistaminen sekä ajantasalle saattaminen aiheuttavat terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle merkittäviä lisäkustannuksia ja edellyttävät lisävoimavaroja. Niin ikään tietojen luovuttaminen rekisteristä poikkeusoloihin varautumista sekä esimerkiksi työvoimatarpeen ennakointia varten sosiaali- ja terveysministeriölle ja muille viranomaisille on kustannusvaikutukseltaan terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle merkittävä muutos. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2001 on osoitettu henkilöstövoimavarat ja määräraha edellä mainittujen uusien tehtävien hoitamista varten. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen toimintamenomomentin määrärahan lisäyksenä on otettu huomioon 883 000 markkaa valtakunnallisen keskusrekisterin ylläpidon aiheuttamina menoina. Lisämääräraha sisältää kahden henkilön palkkausmenot 435 000 mk sekä rekisterin tietosisällön päivityksen ja teknisen ylläpidon menot 448 000 markkaa.

3. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 9 päivänä helmikuuta 2000 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin:

1) selvittää terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön kiireelliset muutostarpeet,

2) tehdä selvityksen perusteella ehdotus terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön tarkistamiseksi ja

3) selvittää terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstön valvontaa ja yksityisen terveydenhuollon lupahallintoa koskevat toimivaltakysymykset Ahvenanmaan maakuntahallituksen, terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja asianomaisen lääninhallituksen välillä.

Työryhmä suoritti toimeksiannossa mainitut selvitykset ja teki hallituksen esityksen muotoon laaditun ehdotuksen terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta sekä ehdotukset terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) ja terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun asetuksen muuttamisesta. Työryhmä teki myös ehdotukset eräistä jatkotoimenpiteistä terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön tarkistamiseen liittyen.

Terveydenhuollon ammatinharjoittamistyöryhmän muistio (2000:10 STM) on ollut lausunnolla niillä tahoilla, joiden toimintaa ehdotetut muutokset pääsääntöisesti koskevat. Lausunnonantajat ovat pitäneet lakiin ehdotettuja muutoksia pääosin myönteisinä. Ehdotettujen muutosten on nähty edistävän osaltaan terveydenhuollon palvelujen laatua ja potilasturvallisuutta. Lausunnoissa ovat nousseet esille keskeisinä asioina terveydenhuollon ammattinimikkeet, erikoispätevyys sekä mainitun Terhikki-rekisterin tiedot ja niiden antaminen. Lisäksi lausunnoissa on kiirehditty terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevan lainsäädännön laajempaa uudistamista ottaen huomioon esimerkiksi kansainvälisen käytännön esille tuomat yhdenmukaistamistarpeet. Lausunnoissa esitetyt tarkistusehdotukset on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esityksessä on otettu huomioon perustuslain sekä julkisuus- ja tietosuojalainsäädännön edellyttämät rekisteriin, sen tietosisältöön ja tietojen antamiseen liittyvät seikat. Niin ikään esityksessä on otettu huomioon muun muassa tarpeet saada tietoja poikkeusoloihin varautumista ja työvoimatarpeen ennakointia varten terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ylläpitämästä terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2001 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

3 §. *Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri.* Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska lakiin ehdotettavissa uusissa 24 a ja 24 b §:ssä säädettäisiin yksityiskohtaisesti kyseisen rekisterin tietosisällöstä ja siitä, millaisia tietoja ja mihin tarkoituksiin tietoja voidaan rekisteristä luovuttaa.

4 §. *Oikeus harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä ja erikoislääkärinä tai erikoishammaslääkärinä.* Voimassa olevan 4 §:n 1 momenttiin sisältyvä ilmaisu "toisen johdon ja valvonnan alaisuudessa" on sanamuodoltaan tulkinnanvarainen ja epäselvä. Nykyisin toimitaan yhä enemmän lääkärin tai hammaslääkärin tutkinnon suorittamisen jälkeen yksityisvastaanotoilla siten, ettei ammattitoiminnan valvontaa ole käytännössä lainkaan järjestetty. Tämän vuoksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntäisi hakemuksesta oikeuden harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia asianomaista ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa terveydenhuollon toimintayksikössä tai sosiaalihuoltolain (710/1982) 24 §:ssä tarkoitetussa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Ehdotettu muutos selkiinnyttäisi tutkinnon suorittaneiden lääkäreiden ja hammaslääkäreiden asemaa ammatinharjoittajina ja estäisi ammattitoiminnan harjoittamisen sellaisissa toimipaikoissa, joilla ei ole toteutettu ammattihenkilön ammattitoiminnan valvontaa asianmukaisesti.

Pykälän 2 momentti muutettaisiin siten, että terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntäisi hakemuksesta oikeuden harjoittaa yleislääkärin ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä 1 momentissa tarkoitetulle lääkärille suoritetun lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen tai sitä vastaavan asetuksella säädetyn koulutuksen perusteella. Nykyinen tilanne, jossa oikeus syntyy tutkinnon suorittamisesta terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle yliopiston tekemän ilmoituksen perusteella, poikkeaa kansainvälisestä käytännöstä. Tämä käytäntö poikkeaa muiden Euroopan talousalueiden valtioiden (ETA-valtio) järjestelmistä, joissa toimivaltainen viranomainen myöntää oikeuden lääkärin hakemuksesta. Tämän vuoksi säännöksessä ehdotetaan, että terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntäisi oikeuden harjoittaa yleislääkärin ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä hakemuksen perusteella.

Pykälän 3 momentin säännös on sanamuodoltaan epäselvä. Koska terveydenhuollon oikeusturvakeskus hyväksyy hammaslääkärin käytännön palvelun hakemuksesta, säännöksen ilmaisua ehdotetaan muutettavaksi selkeämmäksi siten, että terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntäisi oikeuden harjoittaa itsenäisesti ammattia laillistettuna hammaslääkärinä sille, joka on suorittanut asetuksella säädetyn käytännön palvelun.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin oikeuden myöntäisi asianomaisen henkilön hakemuksesta terveydenhuollon oikeusturvakeskus.

Voimassa olevan 6 §:n mukaan erikoispätevyys voidaan hakemuksesta hyväksyä vain terveydenhuollon ammattihenkilölle, joka on Suomen tai muun ETA-valtion kansalainen ja joka on suorittanut erikoispätevyyden edellyttämän koulutuksen ETA-valtioiden ulkopuolella. Lisäksi vaaditaan, että asianomainen on osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset. Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 8 §:n mukaan erikoispätevyys myönnetään vain lääkäreille ja hammaslääkäreille.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus kuitenkin myöntää lain 9 §:n mukaan Suomen tai muun ETA-valtion kansalaiselle, joka on

suorittanut lääkärin tai hammaslääkärin erikoiskoulutuksen ja saanut siitä todistuksen ETA-valtiossa, hakemuksesta erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin oikeuden.

Suomessa erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin tutkinnon suorittaneen Suomen kansalaisen tai ulkomaalaisen oikeus on syntynyt suoraan tutkinnon suorittamisesta ilman, että terveydenhuollon oikeusturvakeskus olisi sitä myöntänyt. Yliopistojen lääketieteelliset tiedekunnat ovat ainoastaan ilmoittaneet tutkinnot terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus on antanut pyynnöstä todistuksen erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin oikeudesta.

Tämä käytäntö poikkeaa pääsääntöisesti kansainvälisestä menettelystä, koska muissa valtioissa toimivaltainen viranomainen myöntää hakemuksen perusteella erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin oikeuden. Suomalainen käytäntö on aiheuttanut sekaannusta sekä ylimääräistä selvitystyötä kansainvälisissä yhteyksissä.

Edellä olevan vuoksi ehdotetaan, että myös pykälän otsikko muutetaan vastaamaan 4 §:n sisältöä lisäämällä siihen sanat "ja erikoislääkärinä tai erikoishammaslääkärinä".

7 §. *Ammattinimikkeen käyttöoikeus.* Lain 7 §:ää muutettaisiin niin, että siinä säädettäisiin oikeudesta käyttää asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä myös sellaiselle Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan tai sitä vastaavan koulutuksen jossakin ETA-valtiossa.

8 §. *Pohjoismaan kansalaisen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että Pohjoismaan kansalaisen oikeudesta toimia Suomessa terveydenhuollon ammattihenkilönä on voimassa, mitä Pohjoismaiden välillä eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyssä sopimuksessa määrätään. Sopimukseen sisältyvät määräykset on saatettu voimaan asetuksella Pohjoismaiden välillä eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta ja sen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta (2/1994).

Niin ikään pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että säännöstä voitaisiin soveltaa muun Pohjoismaan kansalaisen lisäksi Suomen kansalaiseen.

24 a §. *Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri.* Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella on sille säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri, johon voimassa olevan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun asetuksen mukaan on tallennettava terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetuista ammattihenkilöistä muun muassa seuraavat tiedot: ammattihenkilön nimi, henkilötunnus, väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä päivittyvä kotiosoitetieto, tiedot ammatillisesta koulutuksesta, työpaikasta, työpaikan osoitteesta, toimimisesta itsenäisenä ammatinharjoittajana ja ammatinharjoittamisoikeudesta tai luvasta tai oikeudesta nimikesuojattuna ammattihenkilönä harjoittaa ammattia, sekä ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamisesta tai sen poistamisesta.

Rekisteriä koskevat säännökset otettaisiin lakiin lisättäviin 24 a ja 24 b §:ään. Lain 24 a §:ssä olisi rekisterinpitoa ja siihen merkittäviä tietoja koskevat säännökset.

Rekisterissä olevien henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin lisäksi henkilötietolain (523/1999) säännöksiä siltä osin kuin näissä säännöksissä ei toisin säädettäisi. Henkilötietolain säännöksistä tulisivat sovellettaviksi muun muassa rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen liittyvät säännökset.

Rekisterin ajan tasalla pitäminen kaikkien edellä mainittujen tietojen osalta on osoittautunut käytännössä valvonnan ja tietojen hallinnan kannalta epätarkoituksenmukaiseksi jo rekisterin laajuus, noin 280 000 henkilöä, huomioon ottaen. Kun rekisterin tarkoituksena on nimenomaan palvella terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaa valvontaviranomaisen näkökulmasta, kaikkien edellä mainittujen tietojen tallentaminen jokaisen ammattiryhmän osalta ei ole osoittautunut myöskään tarpeelliseksi.

Rekisterin ylläpitäminen kohtuullisella työ-

panoksella edellyttää tarkkaa harkintaa siihen tehtävistä merkinnöistä, eikä rekisterin sisältöä voi laajentaa asianomaista ammattihenkilöstöä koskevaksi yleiseksi tiedostoksi. Erikoislääkäreiden ja erikoishammaslääkäreiden oikeus toisaalta laajentaa toisaalta rajoittaa ammatissa toimimista, minkä vuoksi heidän osaltaan tiedot erikoistumisesta ja siihen johtaneesta koulutuksesta on merkittävä rekisteriin. Heillä on laajempi oikeus esimerkiksi määrätä lääkkeitä, joten erikoistumisen merkitseminen rekisteriin on tärkeää potilasturvallisuuden valvonnan kannalta.

Koska terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen valvonnassa ovat kaikki laissa tai asetuksessa mainitut ammattihenkilöt, terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella tulee kuitenkin jokaisesta olla seuraavat tiedot: nimi, henkilötunnus, kotiosoite, toimiminen itsenäisenä ammatinharjoittajana, ammatinharjoittamisoikeus ja sen mahdollinen rajoittaminen tai poistaminen, ammatinharjoittamislupa ja sen mahdollinen peruuttaminen tai oikeus käyttää terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä ja sen käytön mahdollinen kieltäminen. Lisäksi merkittäisiin ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka nimikesuojauksen perusteena oleva koulutus.

Niin ikään rekisteriin ehdotetaan merkittäväksi terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallitusten antamat ratkaisut, joissa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnassa havaittujen puutteiden vuoksi on ryhdytty hallinnolliseen ohjaukseen. Rekisteriin merkittäväksi hallinnolliseksi ohjaukseksi katsottaisiin huomautus ja vakava huomautus vastaisen toiminnan varalle. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa valvonnan tehostaminen sekä ratkaisukäytännön yhdenmukaistaminen terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallitusten välillä ja toisaalta lääninhallitusten kesken edellyttävät myös lääninhallitusten tekemien ratkaisujen tallentamista keskusrekisteriin. Säännökset rekisterin tiedoista olisivat 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan terveydenhuollon ammattihenkilön 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot poistettaisiin rekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun terveydenhuollon oikeusturvakeskus on saanut luotettavan tiedon ammattihenkilön kuolemasta. Tieto saadaan pääsääntöisesti väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä. Mainittu määräaika on tarpeellinen muun muassa mahdollisten ammattitoiminnassa syntyneiden vahinkojen selvittämistä varten. Pykälän 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu rekisterimerkintä tulisi poistaa, kun päätöksen tai muun ratkaisun antamisesta on kulunut kymmenen vuotta, mikäli nimikirjalaissa (1010/1989) ei ole säädetty merkinnän poistamiselle pidempää aikaa. Rekisterimerkintä rangaistuksesta tulee poistaa myös, kun rangaistuksen tuomitsemisen syynä olleen teon rangaistavuus on poistettu. Pykälän 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan rekisteristä, kun ne eivät ole enää tarpeen rekisterin käyttötarkoituksen kannalta.

Pykälän 4 momentin mukaan sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, rekisteriin merkittäisiin tarvittaessa tieto terveydenhuollon ammattihenkilön varaamisesta valmiuslain (1080/1991) tarkoittamaa valtakunnallista poikkeusoloihin varautumista varten sekä ammattihenkilön työpaikasta siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Asetuksella säädettäisiin lähinnä siitä, mistä ammattihenkilöryhmistä tietoja kerätään sekä ilmoittamismenettelystä. Valmiuslain mukaista valtakunnallisesti tapahtuvaa poikkeusoloihin varautumista varten eräiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden varaaminen tähän tarkoitukseen merkittäisiin keskusrekisteriin sosiaali- ja terveysministeriön valmiuslaissa tarkoitettujen suunnitelmien mukaisesti.

24 b §. *Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 24 b §, jossa on otettu huomioon perusoikeussäännökset sekä julkisuus- ja tietosuojalainsäädännön uudistamisesta aiheutuvat muutokset. Näiden edellytysten mukaisesti terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun asetuksen 13 b § ja 13 c §:n 2—4 momenttiin sisältyvät keskeiset säännökset siirrettäisiin lain tasolle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen velvollisuudesta salassapitosäännösten estämättä antaa 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja

lääninhallitukselle sekä ETA-valtion viranomaiselle terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan myöntämiseen ja valvontaan liittyvien tehtävien hoitamista varten. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus antaisi salassapitosäännösten estämättä tiedot poikkeusoloihin varatusta ammattihenkilöstä sosiaali- ja terveysministeriölle tämän valmiuslain mukaisten tehtävien suorittamiseksi.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voisi lisäksi 2 momentin mukaan antaa viranomaiselle ja terveydenhuollon toimintayksikölle tietoja 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta rikoksen seuraamuksesta työnhakuun liittyvään soveltuvuusarviointiin. Tällaiset tiedot on henkilötietolaissa määritelty arkaluonteisiksi. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus harkitsisi yksittäistapauksittain tietojen antamisen tarpeen ja laajuuden.

Lain 24 a §:n 2 momentissa tarkoitetuista tiedoista salassa pidettäviä ovat kotiosoite, jos ammattihenkilö on kieltänyt sen ilmaisemisen sivulliselle, sekä ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista tai poistamista, ammatinharjoittamisluvan peruuttamista ja ammattinimikkeen käytön kieltämistä koskevat ratkaisut siltä osin kuin niihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi potilaan tai terveydenhuollon ammattihenkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta.

Muiden kuin edellä mainittujen salassa pidettävien tietojen antamiseen sovellettaisiin lähtökohtaisesti viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja henkilötietolain säännöksiä. Eräissä tapauksissa on kuitenkin tarpeen voida antaa tietoja myös silloin, kun henkilötietojen käsittelyyn ei ole henkilötietolain 8 §:n 1 momentin mukaista perustetta. Pykälän 3 momentin mukaan tietoja voitaisiin antaa terveydenhuollon alalla toimivalle yhteisölle terveydenhuoltoon liittyvää toimintaa varten. Käytännössä tietojen luovuttaminen voisi tulla kysymykseen esimerkiksi terveydenhuollon alan järjestöille ja oppilaitoksille sekä potilasturvallisuuden varmistamiseksi tarvittavan lääkeinformaation jakamista varten. Toisaalta on tarpeen rajoittaa 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista myös silloin, kun kysymys on muista kuin rikoksen seuraamusta koskevista tiedoista. Ehdotuksen mukaan tällaisia tietoja voitaisiin antaa muussa kuin yksittäistapauksessa vain viranomaiselle, terveydenhuollon toimintayksikölle, apteekille ja terveydenhuollon alalla toimivalle yhteisölle näiden terveydenhuoltoon liittyvää toimintaa varten. Säännös ei siis estäisi yksittäistä tietojen antamista. Ottaen huomioon, että henkilötietolaissa arkaluonteisiksi luettujen rikoksen seuraamusta koskevien tietojen antaminen on rajoitettu 24 b §:n 2 momentissa mainittuihin tilanteisiin, ei sen sijaan voida pitää perusteltuna, että rikosta vähäisempään moitittavaan toimintaan liittyvää valvovien viranomaisten hallinnollista ohjausta koskevia tietoja annettaisiin suurempina määrinä kaikissa niissä tapauksissa, joissa tietojen antaminen voisi henkilötietolain perusteella tulla kysymykseen.

Tietojen antamisesta perittävistä maksuista säädettäisiin 4 momentin mukaan erikseen. Maksuista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Maksutta annettaisiin 1 momentin nojalla annettavat palvelut sekä momentissa tarkoitettu sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta annettava tietopalvelu lukuun ottamatta palveluja, jotka terveydenhuollon oikeusturvakeskus joutuu ostamaan ulkopuoliselta palvelujen tuottajalta. Kustannukset voivat joissakin tapauksissa nousta merkittäviksi.

Ehdotettujen säännösten lisäksi sovellettaisiin salassa pidettävien tietojen antamiseen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) säännöksiä.

25 §. *Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen.* Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle säädetty terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisen valvonta kohdistuu ammattihenkilöiden ammatinharjoittamiskykyyn ja heidän työnsä laatuun.

Valvontatehtävien hoitamiseksi laissa säädetään terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen keinoista hankkia ammattihenkilön kykenevyydestä ja hänen ammattitoiminnastaan tietoa, joka perustuu ulkopuolisen asiantuntijan ammattihenkilöstä ja hänen ammattitoiminnastaan tekemiin havaintoihin tai tutkimuksiin. Näistä keinoista säädetään lain 25 §:ssä. Terveydenhuollon oikeustur-

vakeskus voi määrätä suoritettavaksi tutkimukset ammattihenkilön terveydentilan, ammattitaidon ja vastaanottotoiminnan selvittämiseksi. Näistä selvityksistä hankittavalla tiedolla on tärkeä merkitys arvioitaessa ammattihenkilön ammatinharjoittamiskykyä ja hänen toimintaansa. Pykälässä säädetyillä toimenpiteillä voidaan usein saada tarkempi ja yksityiskohtaisempi kuva ammattihenkilön ammatinharjoittamiskyvystä ja hänen ammattitoimintansa laadusta kuin muilla selvityksillä.

Ammatinharjoittamiskyvyllä tarkoitetaan niitä ammattihenkilön ominaisuuksia, jotka ovat tärkeitä hänen toimintamahdollisuuksilleen harjoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattia. Ammatinharjoittamiskyvyn kannalta tärkeimmät ominaisuudet liittyvät toisaalta ammatinharjoittajan terveydentilaan ja toisaalta hänen ammattitaitoonsa.

Pykälän 1 momentissa säädetään terveydenhuollon ammattihenkilön terveydentilan selvittämisestä. Tavoitteena on yhtenäistää momentin sanamuoto 28 §:ssä säädetyn kanssa. Ehdotetussa säännöksessä mainitaan samat seikat (sairaus, päihteiden väärinkäyttö, heikentynyt toimintakyky ja muut vastaavat tilat) kuin 28 §:ssä. Säännöksen tarkoituksena on antaa valvontaviranomaiselle kunkin tapauksen edellyttämät riittävät keinot hankkia selvityksiin ja tutkimuksiin perustuvaa tietoa ammattihenkilön terveydentilasta ja siinä mahdollisesti todettujen seikkojen vaikutuksesta hänen mahdollisuuksiinsa toimia terveydenhuollon ammatissa. Termi työkyky on korvattu paremmin pykälän tarkoitusta kuvaavalla ilmaisulla "ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvitys", jotta näitä tutkimuksia ei sekoitettaisi muissa yhteyksissä käytössä olevaan työkykytermiin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ammattitoiminnassa välttämättömien terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaitojen eli ammattitietojen ja käytännön ammattitaitojen selvittämisestä. Ehdotuksen tarkoituksena on yhtenäistää sanamuoto 28 §:n kanssa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vastaanottotoiminnan tarkastamisesta. Vastaanottotoiminnan tarkastaminen on keino, jolla valvontaviranomainen voi hankkia objektiivista, havaintoihin ja tutkimuksiin perustuvaa tietoa ammattihenkilöstä ja hänen toiminnastaan, toimintaympäristöstä ja avustavasta henkilökunnasta sekä selvittää ammattihenkilön laatimien potilasasiakirjojen asianmukaisuutta ja arvioida niiden perusteella hänen ammatinharjoittamistaan. Ehdotuksella on pyritty selkeyttämään sanamuotoa ja korostamaan tarkastuksen monipuolista luonnetta tiedon hankinnan keinona. Valvontaviranomaisen käyttämän asiantuntijan oikeudesta tietojen saamiseen ja velvollisuudesta pitää tiedot salassa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin poliisin virka-avusta. Sanamuotoa on pyritty selkeyttämään ja lisäksi on otettu huomioon se, että tarkastustoiminnassa tulee voida varautua virka-avun tarpeeseen jo ennen tarkastuksen suorittamista.

Pykälän 5 momentti muutettaisiin sanamuodoltaan vastaamaan ehdotettuun 1 momenttiin sisältyvää ilmaisua ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämisestä.

26 §. *Seuraamukset virheellisestä toiminnasta.* Pykälässä säädetään niistä keinoista, joilla terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi potilasturvallisuuden varmistamiseksi puuttua terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamiseen, kun hänen on todettu toimineen virheellisesti. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöille kuuluvien velvollisuuksien laiminlyönnistä. Lääkäreiden ja hammaslääkäreiden erityisistä oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään lain 22 ja 23 §:ssä. Ne ehdotetaan lisättäväksi 1 kohtaan.

Turvaamistoimiin ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus oikeuksien rajoittamiseen tai poistamiseen määrärajaksi. Mahdollisuus määräaikaisesti poistaa tai rajoittaa ammatinharjoittamisoikeus on perusteltua muun muassa tilanteissa, joissa määräaikaisella toimenpiteellä voidaan vaikuttaa ammattihenkilön virheelliseen ammatinharjoittamiseen riittävän tehokkaasti. Tällainen tilanne saattaa olla esimerkiksi silloin, kun lääkärin asiakaskuntaan on valikoitunut runsaasti lääkkeiden väärinkäyttäjiä, eikä lääkäri ky-

kene itse lopettamaan epäasianmukaista ja perusteetonta lääkkeiden määräämiskäytäntöään. Mahdollisuus määräaikaisiin turvaamistoimenpiteisiin parantaa terveydenhuollon ammattihenkilöiden oikeusturvaa ja antaa terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle mahdollisuuden aikaisempaa yksilöidympään turvaamistoimenpiteeseen. Pykälässä säädetty ammattihenkilön ohjaus ja turvaamistoimenpiteet on lisäksi yhtenäistetty 28 §:n kanssa.

Pykälän otsikko muutettaisiin paremmin vastaamaan sen sisältöä.

28 §. *Kykenemättömyys toimia ammatissa.* Pykälässä säädettäisiin niistä keinoista, joilla terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi potilasturvallisuuden varmistamiseksi puuttua sellaisen terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoimintaan, joka on osittain tai kokonaan kykenemätön toimimaan potilasturvallisuutta vaarantamatta terveydenhuollon ammatissa. Terveydenhuollon ammattihenkilön kykenemättömyys saattaa johtua hänen terveydentilansa heikkenemisestä (sairaus, päihteiden käyttö tai muut vastaavat syyt ja esimerkiksi korkeasta iästä johtuva toimintakyvyn heikentyminen) tai ammattitaidottomuudesta (ammattitiedot ja käytännön taidot).

Ammattihenkilön terveydentilan heikkeneminen sairauden, päihteiden väärinkäytön tai muun vastaavan syyn vuoksi saattaa vaikuttaa ammattihenkilön mahdollisuuksiin potilasturvallisuutta vaarantamatta toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä. Nämä lääketieteelliset syyt saattavat heikentää ammatinharjoittajan kykyä itsenäiseen päätöksentekoon tai muutoin tehdä asianmukaisen ammatinharjoittamisen mahdottomaksi. Esimerkkinä voidaan mainita muun muassa vaikea päihderiippuvuus tai psyykkinen sairaus.

Pitkään kestäneenä terveydentilan heikkeneminen saattaa myös johtaa ammattitaidon heikkenemiseen. Terveydenhuollon ammateissa toimiminen edellyttää ammattihenkilöiltä kulloiseenkin työtehtävään riittäviä ammattitietoja ja käytännön taitoja, joiden ylläpitämiseen ammattihenkilöllä on lain 15 §:n mukaan velvollisuus.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sen sanamuoto vastaisi 25 §:n 1 ja 2 momentin sanamuotoa ammatinharjoittamiskykyyn ja ammattitaitoon vaikuttavista tekijöistä. Potilasturvallisuuden vuoksi pykälässä säädettäisiin yhdenmukaisesti 26 §:n 1 momentin a kohdan kanssa siitä, että terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella on mahdollisuus puuttua ammatinharjoittamiseen kykenemättömän terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoimintaan antamalla hänelle tarkempia määräyksiä ja ohjeita. Lisäksi 28 §:n ja 26 §:n turvaamistoimet ehdotetaan yhtenäistettäviksi. Määräysten ja ohjeiden sekä määräaikaisten turvaamistoimien osalta viitattaisiin siihen, mitä edellä 26 §:ssä säädetään.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Koska lakiehdotuksen 24 a ja 24 b §:iin otettaisiin terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin tietosisältöä ja tietojen luovuttamista koskevat säännökset, vastaavia seikkoja koskevat terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annettuun asetukseen sisältyvät säännökset kumottaisiin valtioneuvoston asetuksella. Lakiehdotuksen edellyttämät tarkemmat säännökset otettaisiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun asetukseen.

3. Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2001 alusta.

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voitaisiin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavaksi lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä kesäkuuta 1994 terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 3 §,

muutetaan 4, 7, 8, 25, 26 ja 28 §, sellaisena kuin niistä 25 § on osaksi laissa 682/1999, sekä

lisätään lakiin uusi 24 a ja 24 b § seuraavasti:

4 §

Oikeus harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä ja erikoislääkärinä tai erikoishammaslääkärinä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä asianomaista ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa terveydenhuollon toimintayksikössä tai sosiaalihuoltolain (710/1982) 24 §:ssä tarkoitetussa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Oikeus myönnetään Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan peruskoulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun Euroopan talousalueen valtion (ETA-valtio) kansalaiselle, joka on suorittanut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa ja joka on osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa yleislääkärin ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä 1 momentissa tarkoitetulle lääkärille, joka on suorittanut lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen tai sitä vastaavan asetuksella säädetyn koulutuksen Suomessa taikka Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa vastaavan koulutuksen, jonka terveydenhuollon oikeusturvakeskus on hakemuksesta hyväksynyt.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa itsenäisesti ammattia laillistettuna hammaslääkärinä 1 momentissa tarkoitetulle hammaslääkärille, joka on suorittanut asetuksella säädetyn käytännön palvelun.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) 8 §:ssä tarkoitetun tutkinnon Suomessa.

7 §

Ammattinimikkeen käyttöoikeus

Oikeus käyttää asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä on Suomen kansalaisella ja ulkomaalaisella, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan tai sitä vastaavan koulutuksen Suomessa tai jossakin muussa ETA-valtiossa, sekä Suomen tai jonkin muun ETA-valtion kansalaisella, joka on suorittanut Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa vastaavan koulutuksen, jonka terveydenhuollon oikeusturvakeskus on hakemuksesta hyväksynyt.

8 §

Pohjoismaan kansalaisen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä

Pohjoismaan kansalaisen oikeudesta toimia Suomessa terveydenhuollon ammattihenkilönä on voimassa, mitä Pohjoismaiden välillä eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyssä sopimuksessa (SopS 2/1994) määrätään.

24 a §

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus pitää terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain (1074/1992) mukaisten valvontatehtävien hoitamiseksi. Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, rekisterinpitoon sovelletaan henkilötietolakia (523/1999).

Rekisteriin merkitään terveydenhuollon ammattihenkilöistä seuraavat tiedot:

1) nimi, henkilötunnus, kotiosoite, toiminen itsenäisenä ammatinharjoittajana, ammatinharjoittamisoikeus ja sen rajoittaminen tai poistaminen, ammatinharjoittamislupa ja sen peruuttaminen samoin kuin oikeus käyttää terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä ja sen kieltäminen sekä tiedot ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka nimikesuojauksen perusteena olevasta koulutuksesta;

2) terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen ratkaisu, jossa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnassa on todettu virheellisyyttä, laiminlyöntejä tai moitittavuutta sekä tiedot ammattitoiminnassa saadusta varoituksesta, sakkoja vankeusrangaistuksesta, viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta; sekä

3) tiedot erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin oikeudesta ja sen perusteena olevasta koulutuksesta.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun terveydenhuollon oikeusturvakeskus on saanut tiedon rekisteröidyn kuolemasta. Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan, kun päätöksen tai muun ratkaisun antamisesta on kulunut kymmenen vuotta, jollei nimikirjalaissa (1010/1989) säädetä merkinnän poistamiselle pidempää aikaa. Rangaistusta koskeva tieto tulee poistaa myös, kun rangaistukseen tuomitsemisen syynä olleen teon rangaistavuus on poistettu.

Keskusrekisteriin merkitään lisäksi tarvittaessa tiedot terveydenhuollon ammattihenkilön työpaikasta sekä ammattihenkilön varaamisesta valmiuslain (1080/1991) mukaista poikkeusoloihin varautumista varten siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

24 b §

Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on salassapitosäännösten estämättä annettava 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja lääninhallitukselle sen laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi sekä ETA-valtion viranomaiselle terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan myöntämiseksi ja valvontaan liittyvien tehtävien hoitamiseksi. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on salassapitosäännösten estämättä annettava 24 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja tietoja sosiaali- ja terveysministeriölle valmiuslaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle ja terveydenhuollon toimintayksikölle tietoja 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta rikoksen seuraamuksesta työnhakuun liittyvää soveltuvuusarviointia varten.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa ja henkilötietolain 8 §:ssä säädetään, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa 24 a §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja terveydenhuollon alalla toimivalle yhteisölle terveydenhuoltoon liittyvää toimintaa varten. Edellä 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoi-

tettuja muita kuin rikoksen seuraamusta koskevia tietoja voidaan muussa kuin yksittäistapauksessa antaa vain viranomaiselle, terveydenhuollon toimintayksikölle, apteekille sekä terveydenhuollon alalla toimivalle yhteisölle terveydenhuoltoon liittyvää toimintaa varten.

Tietojen antamisesta perittävistä maksuista säädetään erikseen. Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedon antaminen on maksutonta. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö saa maksutta pyynnöstään terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin perustuvan tietopalvelun lukuun ottamatta osuutta, jonka oikeusturvakeskus hankkii ulkopuoliselta palvelujen tuottajalta.

25 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn takia kykenemätön toimimaan ammatissaan, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin (*ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittäminen*).

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammattitiedoissa on puutteita, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaitojen tai -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, -työnäytteeseen tai kuulusteluun (*ammattitaidon selvittäminen*).

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus voi tarvittaessa määrätä suoritettavaksi tarkastuksen terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanottotiloissa ammattihenkilön, hänen ammattitoimintansa, avustavan henkilökunnan, vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen, laitteiden sekä potilasasiakirjojen tutkimiseksi (*vastaanottotoiminnan tarkastaminen*). Terveydenhuollon oikeusturvakeskus ja lääninhallitus voivat käyttää asiantuntijoita vastaanottotoiminnan tarkastuksessa.

Terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanottotoimintaa tarkastettaessa poliisi on velvollinen tarvittaessa antamaan virka-apua.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu 1—3 momentissa säädettyyn selvittämiseen tai tarkastamiseen, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattiaan tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

26 §

Seuraamukset virheellisestä toiminnasta

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö

1) laiminlyö 15—21 §:ssä säädetyn velvollisuuden tai lääkäri taikka hammaslääkäri laiminlyö 15—23 §:ssä säädetyn velvollisuuden,

2) suorittaa sellaisia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai ammattitaitoaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina tai

3) toimii muutoin virheellisesti tai moitittavasti,

terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi:

a) antaa hänelle tarkempia määräyksiä ja ohjeita ammattitoimintaa varten;

b) rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta määräajaksi tai toistaiseksi;

c) poistaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden määräajaksi tai toistaiseksi;

d) kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksessa säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä määräajaksi tai toistaiseksi; taikka

e) peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden.

28 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heiken-

tyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn perusteella taikka muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi päättää 26 §:ssä säädetystä toimenpiteestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Osmo Soininvaara*

Liite
Rinnakkaistekstit

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 28 päivänä kesäkuuta 1994 terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 3 §,
muutetaan 4, 7, 8, 25, 26 ja 28 §, sellaisena kuin niistä 25 § on osaksi laissa 682/1999, sekä *lisätään* lakiin uusi 24 a ja 24 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri	*Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri*
Terveydenhuollon oikeusturvakeskus merkitsee terveydenhuollon ammattihenkilöt terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin siten kuin siitä terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetussa laissa (1074/92) ja asetuksessa (112/92) säädetään.	*(kumotaan)*
4 §	4 §
Oikeus harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä	*Oikeus harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä* ***ja erikoislääkärinä tai erikoishammaslääkärinä***
Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää oikeuden harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia toisen johdon ja valvonnan alaisena laillistettuna ammattihenkilönä Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan peruskoulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun Euroopan talousalueen valtion (ETA-valtio) kansalaiselle, joka on suorittanut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan	Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää *hakemuksesta* oikeuden harjoittaa lääkärin tai hammaslääkärin ammattia *laillistettuna ammattihenkilönä asianomaista ammattia itsenäisesti harjoittamaan oikeutetun laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetussa terveydenhuollon toimintayksikössä tai sosiaalihuoltolain (710/1982) 24 §:ssä tarkoitetussa sosiaalihuollon toimintayksikössä.* Oikeus

Voimassa oleva laki

koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa. Lisäksi vaaditaan, että asianomainen on osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Oikeus harjoittaa yleislääkärin ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä on 1 momentissa tarkoitetulla laillistetulla lääkärillä, joka on suorittanut lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen tai sitä vastaavan asetuksella säädetyn koulutuksen Suomessa taikka Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa vastaavan koulutuksen, jonka Terveydenhuollon oikeusturvakeskus on hakemuksesta hyväksynyt.

Oikeus harjoittaa hammaslääkärin ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä on 1 momentissa tarkoitetulla laillistetulla hammaslääkärillä, joka on suorittanut Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hakemuksesta hyväksymän säädetyn käytännön palvelun.

Ehdotus

myönnetään Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan peruskoulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun Euroopan talousalueen valtion (ETA-valtio) kansalaiselle, joka on suorittanut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa *ja joka* on osoittanut täyttävänsä asetuksella säädetyt mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa yleislääkärin ammattia itsenäisesti laillistettuna ammattihenkilönä 1 momentissa tarkoitetulle lääkärille, joka on suorittanut lääkärin perusterveydenhuollon lisäkoulutuksen tai sitä vastaavan asetuksella säädetyn koulutuksen Suomessa taikka Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa vastaavan koulutuksen, jonka terveydenhuollon oikeusturvakeskus on hakemuksesta hyväksynyt.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa itsenäisesti ammattia laillistettuna hammaslääkärinä 1 momentissa tarkoitetulle hammaslääkärille, joka on suorittanut asetuksella säädetyn käytännön palvelun.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa erikoislääkärin tai erikoishammaslääkärin ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen (564/1994) 8 §:ssä tarkoitetun tutkinnon Suomessa.

7 §

Ammattinimikkeen käyttöoikeus

Oikeus käyttää asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä on Suomen kansalaisella tai ulkomaalaisella, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan tai sitä vastaavan koulutuksen Suomessa, taikka

7 §

Ammattinimikkeen käyttöoikeus

Oikeus käyttää asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä on Suomen kansalaisella ja ulkomaalaisella, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan tai sitä vastaavan koulutuksen Suomessa *tai jossa-*

Voimassa oleva laki

Suomen tai jonkin muun ETA-valtion kansalaisella, joka on suorittanut Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa vastaavan koulutuksen, jonka terveydenhuollon oikeusturvakeskus on hakemuksesta hyväksynyt.

8 §

***Muun** pohjoismaan kansalaisen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä*

Muun Pohjoismaan kansalaisen oikeudesta toimia Suomessa terveydenhuollon ammattihenkilönä säädetään lisäksi erikseen.

Ehdotus

kin muussa ETA-valtiossa, sekä Suomen tai jonkin muun ETA-valtion kansalaisella, joka on suorittanut Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa vastaavan koulutuksen, jonka terveydenhuollon oikeusturvakeskus on hakemuksesta hyväksynyt.

8 §

Pohjoismaan kansalaisen oikeus toimia terveydenhuollon ammattihenkilönä

Pohjoismaan kansalaisen oikeudesta toimia Suomessa terveydenhuollon ammattihenkilönä *on voimassa, mitä Pohjoismaiden välillä eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyssä sopimuksessa (SopS 2/1994) määrätään.*

24 a §

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus pitää terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriä terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain (1074/1992) mukaisten valvontatehtävien hoitamiseksi. Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, rekisterinpitoon sovelletaan henkilötietolakia (523/1999).

Rekisteriin merkitään terveydenhuollon ammattihenkilöistä seuraavat tiedot:

1) nimi, henkilötunnus, kotiosoite, toimiminen itsenäisenä ammatinharjoittajana, ammatinharjoittamisoikeus ja sen rajoittaminen tai poistaminen, ammatinharjoittamislupa ja sen peruuttaminen samoin kuin oikeus käyttää terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä ja sen kieltäminen sekä tiedot ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan taikka nimi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kesuojauksen perusteena olevasta koulutuksesta;

2) terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen ja lääninhallituksen ratkaisu, jossa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitoiminnassa on todettu virheellisyyttä, laiminlyöntejä tai moitittavuutta sekä tiedot ammattitoiminnassa saadusta varoituksesta, sakko- ja vankeusrangaistuksesta, viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta; sekä

3) tiedot erikoislääkärin ja erikoishammaslääkärin oikeudesta ja sen perusteena olevasta koulutuksesta.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan rekisteristä kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun terveydenhuollon oikeusturvakeskus on saanut tiedon rekisteröidyn kuolemasta. Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot poistetaan, kun päätöksen tai muun ratkaisun antamisesta on kulunut kymmenen vuotta, jollei nimikirjalaissa (1010/1989) säädetä merkinnän poistamiselle pidempää aikaa. Rangaistusta koskeva tieto tulee poistaa myös, kun rangaistukseen tuomitsemisen syynä olleen teon rangaistavuus on poistettu.

Keskusrekisteriin merkitään lisäksi tarvittaessa tiedot terveydenhuollon ammattihenkilön työpaikasta sekä ammattihenkilön varaamisesta valmiuslain (1080/1991) mukaista poikkeusoloihin varautumista varten siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

24 b §

Tietojen antaminen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteristä

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on salassapitosäännösten estämättä annettava 24 a §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja lääninhallitukselle sen laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi sekä ETA-valtion viranomaiselle terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan myöntämiseksi ja valvontaan liittyvien tehtävien hoitamiseksi. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on salassapitosäännösten estämättä annettava 24 a §:n 4 momentissa tarkoitettuja tietoja

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sosiaali- ja terveysministeriölle valmiuslaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi salassapitosäännösten estämättä antaa viranomaiselle ja terveydenhuollon toimintayksikölle tietoja 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta rikoksen seuraamuksesta työnhakuun liittyvää soveltuvuusarviointia varten.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa ja henkilötietolain 8 §:ssä säädetään, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa 24 a §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja terveydenhuollon alalla toimivalle yhteisölle terveydenhuoltoon liittyvää toimintaa varten. Edellä 24 a §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja muita kuin rikoksen seuraamusta koskevia tietoja voidaan muussa kuin yksittäistapauksessa antaa vain viranomaiselle, terveydenhuollon toimintayksikölle, apteekille sekä terveydenhuollon alalla toimivalle yhteisölle terveydenhuoltoon liittyvää toimintaa varten.

Tietojen antamisesta perittävistä maksuista säädetään erikseen. Edellä 1 momentissa tarkoitettu tiedon antaminen on maksutonta. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö saa maksutta pyynnöstään terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin perustuvan tietopalvelun lukuun ottamatta osuutta, jonka oikeusturvakeskus hankkii ulkopuoliselta palvelujen tuottajalta.

25 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilö on käynyt kykenemättömäksi toimimaan ammatissaan, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin, *joissa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa*

25 §

Ammattitoiminnan asianmukaisuuden selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilö on *sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn takia kykenemätön* toimimaan ammatissaan, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin *(ammatillisen toimintakyvyn ja ter-*

Voimassa oleva laki

(*työkyvyn selvittäminen*)

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaidossa on puutteita, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaidon tai muun pätevyyden toteamiseksi kuulusteluun taikka työkokeiluun tai -näytteeseen (*ammattitaidon selvittäminen*).

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus voi tarvittaessa määrätä suoritettavaksi terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen sekä potilasasiakirjojen tarkastamisen (*vastaanottotoiminnan tarkastaminen*). Terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus voi käyttää asiantuntijoita vastaanottotoiminnan tarkastamisessa.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu vastaanottotoiminnan tarkastamiseen, poliisin on annettava tarvittaessa virka-apua.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu työkyvyn selvittämiseen, ammattitaidon selvittämiseen tai vastaanottotoiminnan tarkastamiseen, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattia tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

Ehdotus

veydentilan selvittäminen).

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilön *ammatinharjoittamistaidossa tai ammattitiedoissa* on puutteita, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön *ammattitaitojen tai -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, -työnäytteeseen tai kuulusteluun (ammattitaidon selvittäminen).*

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai lääninhallitus voi tarvittaessa määrätä suoritettavaksi tarkastuksen terveydenhuollon ammattihenkilön *vastaanottotiloissa ammattihenkilön, hänen ammattitoimintansa, avustavan henkilökunnan, vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen, laitteiden sekä potilasasiakirjojen tutkimiseksi* (*vastaanottotoiminnan tarkastaminen*). Terveydenhuollon oikeusturvakeskus *ja* lääninhallitus *voivat* käyttää asiantuntijoita vastaanottotoiminnan tarkastuksessa.

Terveydenhuollon ammattihenkilön vastaanottotoimintaa tarkastettaessa poliisi on velvollinen tarvittaessa antamaan virka-apua.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu *1—3 momentissa säädettyyn selvittämiseen tai tarkastamiseen*, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattiaan tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

26 §

Virheellinen toiminta

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on

1) laiminlyönyt 15—21 §:ssä säädetyn velvollisuuden,

2) suorittanut sellaisia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan ja ammattitaitoaan on pi-

26 §

Seuraamukset virheellisestä toiminnasta

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö

1) *laiminlyö* 15—21 §:ssä säädetyn velvollisuuden tai *lääkäri taikka hammaslääkäri laiminlyö 15—23 §:ssä säädetyn velvollisuuden,*

2) *suorittaa* sellaisia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai ammattitaitoaan on pi-

Voimassa oleva laki

dettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, tai

3) toiminut muutoin virheellisesti tai moitittavasti, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi antaa hänelle tarkempia määräyksiä ja ohjeita ammattitoimintaa varten sekä rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta toistaiseksi tai poistaa sen toistaiseksi tai toistaiseksi peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä toistaiseksi käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

28 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on iän, sairauden, päihteiden väärinkäytön tai muun syyn vuoksi käynyt kykenemättömäksi toimimaan ammatissaan, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta toistaiseksi tai poistaa sen toistaiseksi tai toistaiseksi peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä toistaiseksi käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä.

Ehdotus

dettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina tai

3) *toimii* muutoin virheellisesti tai moitittavasti,

terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi:

a) antaa hänelle tarkempia määräyksiä ja ohjeita ammattitoimintaa varten;

b) rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta määräajaksi tai toistaiseksi;

c) poistaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden määräajaksi tai toistaiseksi;

d) kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksessa säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä määräajaksi tai toistaiseksi; taikka

e) peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden.

28 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö on *sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn perusteella taikka muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi päättää 26 §:ssä säädetystä toimenpiteestä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.